

wymagałyby uzupełnienia. Warto byłoby wspomnieć, iż *ablativus causae* może oznaczać przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne, natomiast w prezentacji składni *ablativus absolutus* trzeba omówić rolę przymiotników typu *vivus*, *invitus*, *consci*.

Podsumowując wszystkie powyższe uwagi, należy podkreślić, iż po uwzględnieniu poprawek i uzupełnień (pragnę zaznaczyć, że usterki wyliczyłam przykładowo, a w działaniach tych przyświecał mi jedynie cel udoskonalenia książki) omawiany skrypt będzie dobrą pomocą naukową, ułatwiającą powtarzanie zdobytych wiadomości gramatycznych. Książka oferuje także czytelnikowi szybki dostęp do wszelkich żądanych informacji, a więc może służyć jako podręczna, nieco skrócona, gramatyka języka łacińskiego.

Autor starał się stworzyć pełne opracowanie wiedzy o gramatyce języka łacińskiego w zakresie fonetyki i fleksji. Kumuluje wszystkie najważniejsze informacje wraz z przykładami, odmianami i wyjątkami. Gromadzi przykłady różnego typu, aby objąć wszystkie możliwe zjawiska gramatyczne. Cytowane reguły popiera licznymi przykładami, podaje wiele wyjątków i ukazuje różne typy nieregularności. Czasami tłumaczy na przykładach sposoby tworzenia danych form. Autor zamieścił również w niektórych miejscach niezmiernie pomocne w zapamiętywaniu wyrazy oraz wierszyki mnemotechniczne. Książka została opracowana graficznie w taki sposób, aby ułatwić czytelnikom powtarzanie wiadomości czy też odszukiwanie potrzebnych informacji. Można więc stwierdzić, iż realizuje ona cele wyznaczone przez autora.

Joanna Pieczonka

Krystyna Kreyser, *Tabella. Łacina bez trudu*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2006

Współczesny rynek wydawniczy oferuje w kategorii podręczników właściwie wszystko – poczynając od słowników (w układzie alfabetycznym, tematycznym itd.), rozmówek, aż do samouczków, które mają nam zapewnić szybkie i łatwe (bez wielkiego wysiłku) opanowanie języka. Nic zatem dziwnego, że w tym labiryncie propozycji z trudem poruszają się nawet doświadczeni nauczyciele, a uczniowie pozostają bez szans na dokonanie rozsądnego wyboru. Kryterium atrakcyjnej ceny i oszałamiającej szaty graficznej rzadko idzie w parze z wysokim poziomem merytorycznym oraz rozwiązaniami metodycznymi, które będą wspomagać ucznia i nauczyciela.

W tej sytuacji godny polecenia wydaje się podręcznik Krystyny Kreyser *Tabella. Łacina bez trudu* w zamyśle autorki przeznaczony dla uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej, gimnazjum lub do samodzielnego opanowania podstaw języka łacińskiego.

Pierwszą zaletą podręcznika jest jego niezwykle przejrzysty, rzecz by można klasyczny układ. Materiał został przedstawiony w formie 41 tabliczek (nawiązanie do tradycji szkoły antycznej), z których każda zawiera wprowadzenie w języku polskim, krótki tekst łaciński opatrzonego umieszczonym obok słowniczkiem, przystępne omówienie materiału gramatycznego oraz ćwiczenia. Dodatkowo na końcu książki

umieszczono również dość obszerny słowniczek, co pozwala na pełne tłumaczenie tekstów bez konieczności sięgania do innych opracowań.

Warto zauważyć, że dobór tekstów nie ma charakteru przypadkowego. Autorka nawiązuje do tematów znanych już uczniom, głównie z języka polskiego. Znajdujemy w podręczniku bajki (np. *Bajka o żabach i bocianie* s. 35, *Lis i kruk* s. 99), postacie znane dzieciom z mitologii (Neptun s. 94, Apollo i Hiacynt s. 78) oraz krótkie, przystępne fragmenty charakteryzujące rzymską obyczajowość. To niewątpliwy walor podręcznika – odwołanie się do wcześniejszej wiedzy uczniów i ich doświadczeń może być zachętą do poznawania języka łacińskiego.

Materiał gramatyczny autorka zdecydowała się podzielić na małe fragmenty, co dla ucznia zdolnego może okazać się zbyt łatwe, ale stanowi niewątpliwą zachętę do nauki dla pozostałych. I to chyba niezłe rozwiązanie. Wyjaśnienia dotyczące zagadnień gramatycznych przedstawiono jasno, precyzyjnie, bez zbędnych zawiłości, w sposób umożliwiający wykonanie ćwiczeń ukierunkowanych na opanowanie umiejętności posługiwania się daną formą czy strukturą. Autorka formułuje jednoznaczne polecenia, stosując zasadę stopniowania trudności, słowem, prowadzi ucznia „krok po kroku”. Wyjaśnia również młodemu uczniowi zagadnienia przedstawiane w innych podręcznikach jedynie marginalnie, takie jak podmiot domyślny czy problem przeczenia i zdań przeczących w języku łacińskim. Podręcznik przytacza definicje fundamentalnych pojęć gramatycznych typu: deklinacja, koniugacja oraz formy podstawowe. Książka zapoznaje także ucznia ze specyfiką języka starożytnych Rzymian, prezentując sposoby dokonywania przekładu zdań łacińskich.

Można jeszcze zauważyć, iż w części gramatycznej odnajdujemy kilka błędów. Podręcznik np. niesłusznie podaje, że *futurum primum* ma cechę czasową *-bi* (zamiast *-b*) i że w 1 os. *sg.* przed końcówką osobową *-o* zanika *-i*, w 3 os. *plur.* *-bi* przechodzi w *-bu*. Poza tym stwierdza, że *participium praesentis activi*, kiedy „występuje w funkcji przymiotnika, ma w *abl. sg.* końcówkę *-i*, w funkcji rzeczownika – końcówkę *-e*”. Należy zaznaczyć, że taką końcówkę przyjmuje omawiane *participium* w znaczeniu czasownikowym.

Pozytywna ocena należy się za szatę graficzną. Konsekwentne nawiązania do klasycznej estetyki – wspomniane już stylizowane tabliczki, wyraźna, niemęcząca czcionka i kolorystyka, z pewnością pomagają w skoncentrowaniu się na przedstawionych zagadnieniach. Trzeba także wspomnieć, iż podręcznik wyszczególnia pewne ważne informacje półgrubym drukiem tak, aby uczeń mógł lepiej zaobserwować problem, np. zaznacza wyraźnie zakończenia *nom.* i *gen.* rzeczownika, cytując poszczególne wyrazy w słowniczku do lekcji, co ułatwia obserwację omawianych zagadnień gramatycznych także na etapie słownictwa.

Można mieć nadzieję, że podręcznik Krystyny Kreyser będzie cenną pomocą dla działań dydaktycznych nauczyciela, a uczniów zachęci do nauki języka łacińskiego nie tylko na poziomie podstawowym.

Maria Malecka